

POVZETKI DELAVNICE NA UVODNI PREDSTAVITVI PRIPRAVE STROKOVNIH PODLAG ZA PRIPRAVO STRATEGIJE IN AKCIJSKEGA NAČRTA OHRANJANJA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI V SLOVENIJI 2015 – 2025

Strateški cilj A: Spopasti se z glavnimi vzroki za zmanjševanje biotske raznovrstnosti z vključevanjem biotske raznovrstnosti v glavne usmeritve na vseh področjih delovanja države in družbe

Večina udeležencev je kot najbolj aktualnega izpostavila **1. cilj** Najpozneje do leta 2025 bodo ljudje ozaveščeni o vrednotah biotske raznovrstnosti in ukrepih, ki jih lahko sprejmejo za njeno ohranitev in trajnostno rabo, predvsem z razlogom, ker je izpolnitev 1. cilja pogoj za vse ostale. Kot aktualen se je izkazal tudi **3. cilj** Najpozneje do 2025 bodo pobude in subvencije, ki škodujejo biotski raznovrstnosti odpravljene, opuščene ali preoblikovane, hkrati pa se bodo razvile pozitivne spodbude za ohranjanje in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti, saj subvencije in spodbude v kmetijstvu drastično vplivajo na biotsko raznovrstnost. **4. cilj** Vsi sektorji (vlade, podjetja in deležniki) bodo najpozneje do leta 2025 sprejeli ukrepe ali načrte za trajnostno proizvodnjo in rabo ter omejili vplive rabe naravnih virov v ekološko varne meje je bil prepoznan kot najbolj merljiv, pri **2. cilju** Najpozneje do leta 2025 bodo vrednote biotske raznovrstnosti vključene v državne in lokalne strategije za razvoj ter v procese načrtovanj pa je bil izpostavljen pomen vključitve biotske raznovrstnosti v lokalne strategije. Veliko udeležencev se je tekom razprave strinjalo, da so vsi cilji med seboj neločljivo povezani.

Težave pri doseganju ciljev so udeleženci prepoznali v:

- Premajhni ozaveščenosti ljudi in v izobraževalnem sistemu, kjer se odpira problematika ustanavljanja novih naravovarstvenih programov z vprašljivo strokovnostjo
- Slabi komunikaciji med različnimi sektorji in težave pri aplikaciji ciljev v drugih strategijah
- Pritisku kmetijstva in kapitala ter prevladi interesov preostalih sektorjev
- Pomanjkanju sredstev
- Premalo konkretnih ciljih in nejasnih definicijah
- Terminskih ciljih
- Pomanjkanju ustrezne zakonodaje ali neupoštevanju obstoječe
- Pomanjkanju zanimanja medijev za problematiko izgubljanja ali ohranjanja BR
- Dolgotrajnosti procesov sprejemanja načrtov in ukrepov
- Razdrobljenosti projektov
- Premajhni koristi koriščenja subvencij namenjenih za ohranjanje BR
- Razdrobljenosti parcel, ki so v privatni lasti

Rešitve so udeleženci prepoznali v:

- Sodelovanju in povezovanju različnih sektorjev ter v odprti komunikaciji
- Ozaveščanju ljudi, medijev in politikov ter izobraževanju (na vseh nivojih – od osnovnošolskih otrok do kmetov)
- Vključevanju lokalnega prebivalstva v doseganje ciljev
- Konkretizaciji ciljev in oblikovanju učinkovitega akcijskega načrta (zakonske posledice neupoštevanja trajnostne rabe naravnih virov)

- Finančnih vzpodbudah (kmetijstvo med drugim KOPOP – PRP ukrepah)
- Sodelovanju znanstvenikov in politike, saj so cilji lahko uspešni le z učinkovitimi ukrepi, ki morajo biti podprti z znanstvenimi izsledki (temeljno znanje je nujno za varstvo narave)
- Delujoči inšpekciji
- Večji vključenosti medijev (več pozitivnih zgodb s področja ohranjanja in varstva BR)

Udeleženci so kot pomembne prepoznali povezave med različnimi sektorji, kot so kmetijstvo, šolstvo in turizem. Kot pomemben je bil izpostavljen tudi zdravstveni sektor in izpostavitve pozitivnih pobud za ohranjanje BR z vidika zdravja ljudi – pomen zelenih površin in BR za kvaliteto življenja (ker so take zgodbe bolj odmevne). Več bi moralo biti tudi vključevanja raziskovalnih inštitucij in povezovanja temeljnih raziskav s konkretnimi varstvenimi ukrepi. Prav tako je pomembno povezovanje z mediji.

Strateški cilj B: Zmanjšati neposredne pritiske na biotsko raznovrstnost in spodbujati trajnostno rabo

Kot najbolj aktualnega, je večina udeležencev izpostavila **cilj 7**: Do leta 2025 se bodo kmetijska, akvakulturna in gozdarska območja upravljala trajnostno, tako da bo zagotovljeno ohranjanje biotske raznovrstnosti. Aktualna sta tudi **cilj 9**: Do leta 2020 se bodo določile invazivne tujerodne vrste in njihove poto vnosa ter se razvrstile po prednosti, prednostne vrste bodo obvladane ali iztrebljene in vzpostavili se bodo ukrepi za obvladovanje poti vnosa, tako da se preprečita njihov vnos in naselitev in **cilj 5**: Do leta 2020 se bo stopnja izginjanja naravnih habitatov, vključno z gozdovi, znižala vsaj na pol oziroma, kjer je možno, skoraj na nič, in njihovo propadanje in drobljenje se bo znatno zmanjšalo.

Naravni habitati v veliki meri izginjajo zaradi urbanizacije in spremenjenega načina kmetovanja. Slednji ima vpliv predvsem na travnike, ki izginjajo. Udeleženci so izpostavili Kras, ki je primer bogate biodiverzitete zaradi delovanja človeka.

Cilj 7 zajema ključne sektorje, ki imajo, po mnenju udeležencev, največ vpliva na BR. Gozdarstvo se v Sloveniji že načrtuje in vzdržuje trajnostno. Akvakulture so regulirane preko Vodne direktive (Zakon o vodah in Zakon o varovanju okolja). Največji negativni vpliv na BR imata kmetijstvo in urbanizacija. Negativni vplivi kmetijstva:

- košnja travnikov (časovno, količinsko neprimerna za biodiverzitetu; baliranje travnike siromaši),
- kmetom se bolj obrestujejo netrajnostne oblike gospodarjenja;
- finančna sredstva (subvencije) so usmerjene v netrajnostne oblike kmetovanja;
- preverjanje podeljenih subvencij se ne izvaja oz. je neustrezno/neučinkovito;
- kmetijska politika ni usklajena s cilji biodiverzitete;
- ni pregleda nad anomalijami;
- premajhna informiranost uporabnikov prostora.

Negativni vplivi urbanizacije:

- agresivnost razvoja/urbanističnih širitev; v zadnjih letih se umeščajo in gradijo poslovne cone, ki po izgradnji infrastrukture ostajajo prazne; Lokalni politiki so spraševali ljudi: "Ali

hočete naravo ali hočete razvoj?" Zdaj nimajo nobenega.;

- širitev naselij, medtem ko mestna in vaška jedra propadajo.

Kaj lahko naredimo:

- na državni ravni je potrebno postaviti jasne prioritete / na državni ravni mora priti do odločitve, ali bo naše kmetijstvo intenzivno ali trajno;
- določiti je potrebno prioritete in iskati rešitve z vsemi deležniki;
- % gozda se bo moral zmanjšati;
- prenos znanja kmetom in uporabnikom prostora – to je najboljši način ohranjanja BR;
- boljše prostorsko planiranje (res vsaka občina potrebuje svojo cono?);
- trajnostna kmetijska politika, usklajena s cilji varovanja narave in biodiverzitete;
- izobraževanje uporabnikov prostora;
- spremenjen način podeljevanja subvencij;
- povezovanje sektorjev;
- trajnostno usmerjen politike;
- povezovanje strokovnjakov z upravljavci (interdisciplinarna povezanost);
- cilj kmetovanja ne sme biti le trenutni dobiček (čim več v čim krajšem času);
- projekti so kampanjski – večji poudarek je potrebno posvetiti trajnim dejavnostim / usklajevanje projektov, da so bolj povezani in se nadaljujejo / prehajajo iz enega v drugega.

Cilj 8: Do leta 2025 bo onesnaževanje, vključno z onesnaževanjem s presežnimi hranili, zmanjšano do ravni, ki ne škoduje delovanju ekosistemov in biotski raznovrstnosti

V Sloveniji travniki zaradi gnojenja postajajo monokulture. Lokalno prihaja do onesnaževanja s pesticidi.

Cilj 9: Do leta 2025 se bodo določile invazivne tujerodne vrste in njihove poti vnosa ter se razvrstile po prednosti, prednostne vrste bodo obvladane ali iztrebljene in vzpostavili se bodo ukrepi za obvladovanje poti vnosa, tako da se preprečita njihov vnos in naselitev.

Ta cilj je za Slovenijo zelo aktualen. Časovne meje so neustrezne, saj moramo aktivnosti izvesti takoj. Rok, do kdaj bodo določene invazivne tujerodne vrste in njihove poti vnosa, mora biti čim krajši. Predlagamo 2015. Oblikovati je potrebno kontinuiran sistem, ki bo:

- zagotavljal hitre odgovore na pojave novih vrst invazivk;
- zagotavljal njihovo trajno odstranitev oz. vzdrževanje populacij pod nadzorom.

EU strategijo prilagoditi Sloveniji in minimalizirati vpliv invazivk.

Cilj 10: Do leta 2015 se bodo čim bolj zmanjšali številni antropogeni pritiski na koralne grebene in druge ranljive ekosisteme, na katere vplivajo podnebne spremembe ali zakisovanje oceanov, tako da se bosta ohranila njihova celovitost in delovanje.

Slovenija nima koralnih grebenov, zato pa ima vrhove gora. Globalno segrevanje ima nanje lahko izrazito negativen vpliv v primeru premikanja višinskih pasov. Globalno segrevanje lahko povzroči izginjanje habitatov vezanih na visokogorje.

Strateški cilj C: Izboljšati stanje biotske raznovrstnosti z varovanjem ekosistemov, vrst in genske raznovrstnosti

Cilj 11: Do leta 2025 se bo vsaj 17 % kopenskih in celinskih vodnih območij ter 10 % obalnih in morskih območij, zlasti tistih, ki so posebej pomembna za biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve, ohranjalo z učinkovito in nepristransko upravljanimi ter ekološko reprezentativnimi in dobro povezanimi sistemi zavarovanih območij ter z drugimi učinkovitimi ohranitvenimi ukrepi na podlagi območij ter se jih vključilo v širše kopenske in morske krajine.

EU šteje Natura območje kot zavarovana območja. S tega stališča ima Slovenija dovolj površin vključenih v zavarovana območja. Udeleženci so poudarili, da potrebujemo učinkovito upravljanje Natura območij.

Cilj 12: Do leta 2025 bo preprečeno izumrtje znanih ogroženih vrst ter izboljšano in vzdrževano njihovo ohranitveno stanje, zlasti tistih vrst, katerih številčnost je najbolj upadla.

V Sloveniji imamo sezname ogroženih vrst, manjkajo pa nam kvantitativne ocene, natančni podatki o razširjenosti, populacijskih zgoštevah. Udeleženci predlagajo naslednje aktivnosti, ki bi vodile k doseganju tega cilja:

1. ozaveščanje o pomembnosti teh vrst
2. spremljanje stanja teh vrst
3. inventarizacija
4. dodatne raziskave

Mnenje udeležencev je, da bi **cilj 13:** Do leta 2020 se bo ohranila genska raznovrstnost kulturnih rastlin ter gojenih in udomačenih živali ter njihovih prostoživečih sorodnikov, vključno z drugimi vrstami s socialno-ekonomsko in kulturno vrednostjo, ter oblikovale in izvedle strategije za zmanjšanje genske erozije in varstvo njihove genske raznovrstnosti, dosegli z aktivnostmi, ki so vključene pod **cilj 7**.

Strateški cilj D: Okrepiti koristi biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev za vse

Od vseh ciljev, ki smo jih v skupini obravnavali iz sklopa ciljev D, sta se udeležencem oba obravnava cilja zdela manj pomembna za Slovenijo. **Cilj 14:** Do leta 2025 bodo obnovljeni in zavarovani vsi ekosistemi, ki zagotavljajo ključne storitve, vključno s storitvami v zvezi z vodo, in prispevajo k zdravju, preživljanju in blaginji, ob upoštevanju in lokalnih skupnosti ter revnih in ranljivi se je večini udeležencev zdel nerealen. Razlog temu je, da je v Sloveniji večina ključnih ekosistemov že sedaj zavarovanih (varovanih). Povečevanje obsega varovanih območij bi naletelo na odpor širše javnosti.

Cilj 15 "Do leta 2025 se bosta z ohranjanjem in obnavljanjem okrepila prožnost ekosistemov in prispevek biotske raznovrstnosti k zalogam ogljika, vključno z obnovitvijo vsaj 15 % degradiranih ekosistemov, kar bo

prispevalo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje " je bil prav tako prepoznan kot manj pomemben. V kolikor bi bil cilj izbran za uresničevanje, bi bilo potrebno nedvoumno določiti kateri so to degradirani ekosistemi. Ni nujno, da so vsi degradirani ekosistemi nepomembni za ohranjanje biotske pestrosti (npr. glinokopi). Prav tako Slovenija glede na gozdnatost države nima težav s ponori ogljika. Sanacija degradiranih ekosistemov bi morda v lokalnem okolju deloma lahko pripomogla k blažitvi podnebnih sprememb, na globalni ravni pa je doprinos Slovenije k ponorom ogljika zanemarljiv.

Strateški cilj E: Okrepiti izvajanje z vključujočim načrtovanjem, upravljanjem znanja in krepitvijo zmogljivosti

Strateški cilji v sklopu E so se vsem udeležencem zdeli najbolj bistveni. Obravnavali smo sledeče cilje:

18. cilji: Do leta 2025 se bodo tradicionalno znanje, inovacije in prakse lokalnih skupnosti, pomembnih za biotsko raznovrstnost, ter njihova običajna raba bioloških virov, spoštovali, skladno z notranjo zakonodajo in ustreznimi mednarodnimi obveznostmi, ter v celoti vključili v izvajanje konvencije in upoštevali.

19. cilj: Do leta 2025 bodo znanje, znanstvena podlaga in tehnologije, povezani z biotsko raznovrstnostjo izboljšani, široko dostopni ter uporabljeni.

20. cilj: Najpozneje do leta 2025 se bo znatno povečalo sproščanje finančnih sredstev za učinkovito izvajanje Strateškega načrta za biotsko raznovrstnost za obdobje 2015-2025 iz vseh virov v skladu z združenim in dogovorjenim procesom v Strategiji za zbiranje sredstev. Ta cilj se bo spreminjal glede na ocenjene potrebe po sredstvih, ki jih bodo izdelale in sporočile pogodbenice.

Udeležencem so se zdeli vsi cilji zelo pomembni in aktualni za Slovenijo. Predlagali so, da bi se cilja 18. in 19. lahko združila, ker sta po vsebini podobna. Ključna sta predvsem cilja 19. in 20. saj je za učinkovito doseganje ohranjanja in izboljšanja biodiverzitete ter s tem doseganja zastavljenih ciljev, nujno povišanje finančnih sredstev. Finančna sredstva so ključna tudi za izvedbo konkretnih ukrepov za doseganje zastavljenih ciljev. Na finančna sredstva so vezane tudi (bazične) raziskave, katerih dognanja bi lahko uporabili v praksi. S tem bi prišli do kvalitetnih podatkov, kar je ključno za doseganje **cilja 19**.

Pomembno je tudi doseganje cilja 18. Na podlagi prenašanja tradicionalnih znanj lahko bistveno prispevamo k ohranjanju biotske raznovrstnosti na vseh področjih, tako v kmetijstvu kot gozdarstvu, ki pri tem najbolj izstopata.

Če je na eni strani financiranje pomembno, je na drugi strani finančni vidik za doseganje ukrepov in izvajanje ciljev najbolj problematičen glede na finančno situacijo, v kateri se Slovenija nahaja. Drugi problemi, ki so jih udeleženci prepoznali kot bistvene, so pomanjkanje podatkov in kadra ter nepovezanost med posameznimi deležniki (stroko).

Ključne rešitve pri doseganju omenjenih ciljev bi bila priprava dobrih naravovarstvenih (upravljavskih) načrtov ter vključenost naravovarstvenih vsebin v druge sektorske politike. Za slednje je potrebna predvsem politična volja, ki je dostikrat krivec za neizvedbo podobnih strategij. Biodiverziteta bi se lahko uporabila za promocijo naravovarstva.